

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

13 päivänä syyskuuta 2018*

Ennakkoratkaisupyyntö – Kuluttajansuoja – Direktiivi 93/13/EY – Kuluttajasopimusten kohtuuttomat ehdot – Direktiivi 2008/48/EY – Menettely maksamismääräyksen antamiseksi sellaisen oman vekselin perusteella, joka on kulutusluottosopimukseen perustuvien velvoitteiden vakuutena

Asiassa C-176/17,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich I Wydział Cywilny (Siemianowice Śląskien piirioikeus, 1. siviiliasioiden jaosto, Puola) on esittänyt 17.2.2017 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 6.4.2017, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Profi Credit Polska S.A. w Bielsku Białej

vastaan

Mariusz Wawrzosek,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit A. Rosas, C. Toader (esittelevä tuomari), A. Prechal ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Şereş,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 1.3.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Puolan hallitus, asiamiehinään B. Majczyna, B. Czech ja S. Żyrek,
- Euroopan komissio, asiamiehinään A. Cleenewerck de Crayencour, K. Herbout-Borczak, G. Goddin ja N. Ruiz García,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.4.2018 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan sekä kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY (EUVL 2008, L 133, s. 66 ja oikaisut EUVL 2009, L 207, s. 14; EUVL 2010, L 199, s. 40; EUVL 2011, L 234, s. 46 ja EUVL 2015, L 36, s. 15) 17 artiklan 1 kohdan ja 22 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Profi Credit Polska ja Mariusz Wawrzosek ja jossa on kyse Mariusz Wawrzosekin antamaan omaan vekseliin perustuvasta maksamismääräyshakemuksesta sellaisten summien maksamiseksi, jotka tämä on väitetysti velkaa kyseisen yhtiön myöntämän kulutusluottosopimuksen perusteella.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin lainsäädäntö

Direktiivi 93/13

- 3 Direktiivin 93/13 johdanto-osan 24. perustelukappaleessa todetaan, että ”jäsenvaltioiden tuomioistuimilla tai hallintoviranomaisilla on oltava käytettävissään riittävät ja tehokkaat keinot kuluttajasopimusten kohtuuttomien ehtojen soveltamisen lopettamiseksi”.
- 4 Direktiivin 93/13 tarkoituksena on sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan lähentää jäsenvaltioiden elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehtyjen sopimusten kohtuuttomia ehtoja koskevia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.
- 5 Kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.”
- 6 Mainitun direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja.”
- 7 Saman direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.”

Direktiivi 87/102/ETY

- 8 Kulutusluottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 22.12.1986 annetun neuvoston direktiivin 87/102/ETY (EYVL 1987, L 42, s. 48 ja oikaisu EYVL 1988, L 278, s. 33) 10 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Niiden jäsenvaltioiden, jotka sallivat kuluttajan luottosopimuksissa:

- a) suorittaa maksun vekselillä tai omalla vekselillä;
- b) antaa vakuudeksi vekselin, oman vekselin tai shekin;

on huolehdittava siitä, että kuluttajaa suojataan aiheellisella tavalla hänen käyttäessään näitä sitoumuksia edellä mainittuun tarkoitukseen.”

Direktiivi 2008/48

- 9 Kuten direktiivin 2008/48 1 artiklassa täsmennetään, kyseisen direktiivin tarkoituksena on kulutusluottosopimuksia koskevien jäsenvaltioiden sääntöjen tiettyjen näkökohtien yhdenmukaistaminen.

- 10 Kyseisen direktiivin 3 artiklan c alakohdan mukaan ”luottosopimuksella” tarkoitetaan ”sopimusta, jonka mukaan luotonantaja myöntää tai lupaa myöntää kuluttajalle luottoa maksun lykkäyksen, lainan tai muun vastaavan taloudellisen järjestelyn muodossa, lukuun ottamatta palvelun jatkuvaa suorittamista tai samantyyppisten tavaroiden jatkuvaa toimittamista koskevia sopimuksia, joiden mukaan kuluttaja maksaa palvelut tai tavarat niiden toimittamisen ajan maksuerissä”.

- 11 Mainitun direktiivin 17 artiklan, jonka otsikko on ”Oikeuksien siirto”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos luottosopimuksen mukaiset luotonantajan oikeudet tai itse luottosopimus siirretään kolmannelle osapuolelle, kuluttajalla on oikeus esittää siirronsaajaa kohtaan kaikki ne väitteet, jotka hän olisi voinut esittää alkuperäistä luotonantajaa kohtaan, esimerkiksi vaatia kuittausta, jos se sallitaan kyseisessä jäsenvaltiossa.”

- 12 Saman direktiivin 22 artiklan, jonka otsikko on ”Yhdenmukaistaminen ja direktiivin säännösten pakottavuus”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä olevien yhdenmukaistettujen säännösten osalta jäsenvaltiot eivät voi kansallisessa lainsäädännössään pitää voimassa tai ottaa käyttöön säännöksiä, jotka poikkeavat tässä direktiivissä annetuista.”

- 13 Direktiivin 2008/48 29 artiklassa säädetään, että direktiivi 87/102 kumotaan 11.6.2010 alkaen.

Puolan oikeus

- 14 Siviiliprosessilain, joka on annettu 17.11.1964 (ustawa – Kodeks postępowania cywilnego; Dz. U. 1964, nro 4), konsolidoitu teksti, sellaisena kuin se on muutettuna (jäljempänä kpc), 484¹ §:ssä säädetään seuraavaa:

” _ _

2. Tuomioistuin ratkaisee asian maksamismääräysmenettelyssä hakijan vireillepanoasiakirjassa kirjallisesti esittämästä hakemuksesta.

3. Asiaa käsitellään ilman suullista käsittelyä. – –”

15 Kyseisen lain 485 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tuomioistuin antaa maksamismääräyksen myös asianmukaisesti täytetyn vekselin velallista kohtaan, – – jos vekselin todenperäisyys ja sisältö on selvä.”

16 Mainitun lain 486 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kun maksamismääräyksen antamiselle ei ole riittäviä edellytyksiä, presidentti vahvistaa suullisen käsittelyn ajankohdan, paitsi jos asia voidaan käsitellä ilman sitä.”

17 Kpc:n 491 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Maksamismääräyksen antaessaan tuomioistuin määrää, että vastapuolen on kahden viikon kuluessa siitä päivästä, jona määräys annettiin tiedoksi, täytettävä vaatimus kokonaisuudessaan kuluineen tai esitettävä tässä määräajassa vastustamisperusteet.”

18 Kyseisen lain 492 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Maksamismääräyksestä tulee antamishetkellä vakuutta koskeva täytäntöönpanoperuste ilman, että täytäntöönpanolauseke on tarpeen. – –

– –

3. Vekselin perusteella annetusta maksamismääräyksestä – – tulee täytäntöönpanokelpoinen välittömästi vaatimuksen täyttämiseksi asetetun määräajan päätyttyä. Tuomioistuin voi vastapuolen pyynnöstä keskeyttää määräyksen täytäntöönpanon, jos esitetään vastustamisperusteita. – –”

19 Mainitun lain 493 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Vastustamisperusteet esitetään maksamismääräyksen antaneelle tuomioistuimelle. Vastapuolen on ilmoitettava kirjelmässä, riitauttaako hän määräyksen kokonaisuudessaan vaiko osittain, esitettävä väitteet, jotka on niiden tutkimatta jättämisen uhalla ilmoitettava ennen pääasiaan vastaamista, sekä tosideikat ja todisteet. – –”

20 Siviililain, joka on annettu 23.4.1964 (ustawa – Kodeks cywilny; Dz. U. 1964, nro 16), konsolidoitu teksti, sellaisena kuin se on muutettuna (jäljempänä siviililaki), 385¹ §:ssä täsmennetään seuraavaa:

”1. Kuluttajan kanssa tehdyn sopimuksen ehdot, joita ei ole erikseen neuvoteltu, eivät sido häntä, jos ne vaikuttavat hänen oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa hyvien tapojen vastaisesti vahingoittaen räikeästi hänen etujaan (kohtuuttomat sopimusehdot). Tämä ei koske osapuolten olennaisia suorituksia määrittäviä ehtoja, mukaan lukien hintaa tai korvausta koskevat ehdot, jos ne on vahvistettu yksiselitteisesti.

2. Jos sopimusehto ei 1 momentin mukaan sido kuluttajaa, sopimus sitoo osapuolia muilta osin.

– –”

- 21 Vekselilain (ustawa prawo wekslowe), joka on annettu 28.4.1936 (Dz. U. 1936, nro 37), sellaisena kuin se on muutettuna, 101 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Omassa vekselissä tulee olla:

- 1) itse asiakirjaan merkitty nimitys ’vekseli’ sillä kielellä, jolla asiakirja on annettu
- 2) ehdoton lupaus merkityn rahasumman maksamisesta
- 3) merkintä maksuajasta
- 4) merkintä maksupaikasta
- 5) sen nimi, jolle tai jonka määräämälle maksu on suoritettava
- 6) merkintä vekselin antamispäivästä ja -paikasta
- 7) vekselin asettajan allekirjoitus.”

- 22 Oikeudenkäyntikuluista siviiliasioissa 28.7.2005 annetun lain (ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych; Dz. U. 2005, nro 167) 19 §:n 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”Vastapuolen on korvattava kolme neljänestä oikeudenkäyntikuluista, jos se vastustaa maksamismääräsmenettelyn nojalla annettua maksamismääräystä.”

- 23 Direktiivin 2008/48 säännökset on otettu osaksi Puolan oikeusjärjestystä kulutusluotoista 12.5.2011 annetulla lailla (ustawa o kredycie konsumencki; Dz. U. 2014, nro 1497, konsolidoitu teksti), sellaisena kuin se on muutettuna. Kyseisen lain 41 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Kuluttajan – – vekseliin, joka on annettu luotonantajalle kulutusluottosopimukseen perustuvan suorituksen täyttämiseksi tai sen vakuudeksi, on sisällyttävä lauseke ’ei määräämälle’ tai muu vastaava lauseke.

2. Jos luotonantaja ottaa vastaan vekselin – –, jossa ei ole lauseketta ’ei määräämälle’, ja siirtää sellaisen vekselin – – toiselle henkilölle, luotonantaja on velvollinen korvaamaan kuluttajalle lunastamisesta aiheutuneen vahingon. – –

3. Edellä olevaa 2 momenttia sovelletaan myös silloin, kun vekseli tai shekki on toisen henkilön hallussa vastoin luotonantajan tahtoa.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 24 Profi Credit Polska, joka on Bielsko-Bialaan (Puola) sijoittautunut yhtiö (jäljempänä rahalaitos tai luotonantaja), myönsi 3.12.2015 päivätyllä vakiomuotoisella sopimuksella Wawrzosekille (jäljempänä luotonottaja) kulutusluoton. Kyseiseen vakiosopimukseen sisältyi ehto, jossa luotonottaja sitoutuu antamaan oman vekselin luotonantajan kyseiseen sopimukseen perustuvien vaatimusten vakuudeksi. Kyseisen luoton takaisin maksaminen oli siis taattu luotonottajan allekirjoittamalla omalla vekselillä, jonka määrää ei ollut täsmennetty.

- 25 Koska luotonottaja ei kyennyt maksamaan luottoa, rahalaitos ilmoitti hänelle, että omaa vekseliä oli täydennetty maksettavana olevalla summalla. Rahalaitos esitti ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle hakemuksen siitä, että luotonottaja velvoitetaan maksamaan omassa vekselissä

- mainittu 3 268,38 Puolan zlotyn (PLN) (n. 753 euron) suuruinen summa. Kyseinen rahalaitos liitti hakemukseensa mainitun asianmukaisesti täytetyn ja allekirjoitetun vekselin sekä luottosopimuksen irtisanomisilmoituksen.
- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää, että vaikka sillä ei olekaan asiakirja-aineistossa kyseessä olevaa vakiosopimusta, se on tietoinen sen sopimusehdon sanamuodosta, jonka mukaan luotonottajan on annettava oma vekseli maksun vakuudeksi. Se toteaa, että kyseinen ehto on laadittu samalla tavalla kaikissa Profi Credit Polskan laatimissa luottosopimuksissa, jotka ovat johtaneet lukuisiin kyseisessä tuomioistuimessa vireille pantuihin maksamismääräyksen antamista koskeviin hakemuksiin.
- 27 Mainittu tuomioistuin toteaa, että elinkeinonharjoittajat käyttävät usein kyseistä omaan vekseliin perustuvaa maksamismääräysmenettelyä Puolassa saataviensa perimiseen. Käytäntönä on, että kyseiseen hakemukseen liitetään vain asianmukaisesti täytetty oma vekseli muttei mitään muita asiakirjoja, jotka osoittavat vekselin antamista edeltäneen velvoitesuhteen olemassaolon (perussuhde) ja joihin kuuluu myös kulutusluottosopimus.
- 28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että maksamismääräysmenettely perustuu oletamaan, jonka mukaan tosiasiallinen tilanne, joka on hakijan vaatimuksen perustana, on näytetty kokonaisuudessaan toteen kpc:n 485 §:ssä mainituilla, hakemukseen liitetyillä asiakirjoilla, joista yksi on oma vekseli. Maksamismääräyksen antamisen kannalta on siis riittävää tarkastaa, että oma vekseli on annettu asianmukaisesti vekselilain, sellaisena kuin se on muutettuna, 1 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä sekä 101 §:ssä vahvistettuja edellytyksiä noudattaen.
- 29 Kyseinen tuomioistuin huomauttaa, että sovellettavan kansallisen lainsäädännön nojalla maksamismääräysmenettelyssä on kaksi vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa oman vekselin pätevyuden arviointi, jos tuomioistuin voi suorittaa sen viran puolesta, rajoittuu kyseisen vekselin muodollisen sääntöjenmukaisuuden tutkintaan, koska kpc:n 485 §:n 2 momentista ilmenee, että asiaa käsittelevä tuomioistuin antaa maksamismääräyksen ”asianmukaisesti täytetyn vekselin velallista kohtaan, – – jos vekselin todenperäisyys ja sisältö on selvä”. Toisessa vaiheessa on niin, että jos vekselivelallinen on vastustanut maksamismääräystä, hän voi kiistää paitsi vekseliin perustuvan vaatimuksen myös olemassa olevan perussuhteen, kuten esimerkiksi kulutusluottosopimuksen.
- 30 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko oman vekselin perusteella toteutettu maksamismääräysmenettely direktiivin 93/13 mukainen.
- 31 Kyseisen tuomioistuimen mukaan nyt käsiteltävä asia eroaa asioista, joiden johdosta annettiin 14.6.2012 tuomio Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349) ja 18.2.2016 tuomio Finanzmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98) ja joissa kansallisilla tuomioistuimilla oli käytössään sopimusasiakirjat, joilla osoitettiin sopimuspuolten oikeudet ja velvoitteet, joten kansallisilla tuomioistuimilla oli mahdollisuus jättää soveltamatta kyseisiin asiakirjoihin sisältyvät kohtuuttomat ehdot.
- 32 Se katsoo sitä vastoin, että sen käsiteltävänä olevassa asiassa on niin, että vaikka sen on tutkittava osapuolia sitova oikeussuhde, sen on tehtävä näin vain vekselisuhteen määrittämässä laajuudessa. Se toteaa, että sovellettavan kansallisen lainsäädännön nojalla se voi valvoa vain oman vekselin sisältöä. Vaikka se olisikin tietoinen perussuhteesta, se ei siis voi kansallisen säännösten vuoksi kohdistaa valvontaa kyseisen suhteen toteaviin asiakirjoihin. Yksinomaan kuluttajan asiana on siis vastustaa maksamismääräystä, jotta tiettyjen sopimusehtojen mahdollinen kohtuuttomuus tai tiedonantovaatimusten noudattamatta jättäminen voidaan todeta.

33 Tämän perusteella Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich I Wydział Cywilny (Siemianowice Śląskieen piirioikeus, 1. siviiliasioiden jaosto, Puola) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [direktiivin 93/13] säännöksiä, erityisesti 6 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa, ja [direktiivin 2008/48] säännöksiä, erityisesti 17 artiklan 1 kohtaa ja 22 artiklan 1 kohtaa, tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että elinkeinonharjoittaja (lainanantaja) esittää kuluttajaa (lainanottaja) vastaan vaatimuksen, joka on todettu asianmukaisesti täydennetyllä vekseliasiakirjalla, maksamismääräysmenettelyssä, josta on säädetty siviiliprosessilain 485 §:n 2 momentissa ja sitä seuraavissa säännöksissä, luettuna yhdessä [12.5.2011 annetun kulutusluottolain] 41 §:n kanssa, kun niillä rajoitetaan kansallista tuomioistuinta siten, että se voi tutkia vekseliin perustuvan vaatimuksen pätevyyttä ainoastaan vekselin muotomääräysten noudattamisen näkökulmasta ottamatta perussuhdetta huomioon?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

34 Aluksi on korostettava, että vaikka direktiivin 2008/48 17 artiklan 1 kohdassa viitataan luotonantajien oikeuksien siirtämiseen kolmannelle osapuolelle, pääasiassa kyseessä olevissa olosuhteissa on selvää, että vekselin edunsaaja ja luotonantaja on sama oikeushenkilö.

35 Lisäksi on niin, että vaikka direktiivin 87/102 10 artikla, joka on kumottu direktiivillä 2008/48, koskikin vekseleitä, kuten julkisasiamies on huomauttanut ratkaisuehdotuksensa 34 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa, direktiivin 2008/48 säännöksissä ei enää viitata näihin sitoumuksiin.

36 Koska direktiivillä 2008/48 ei ole yhdenmukaistettu vekseleitä kuluttajaluoton vakuutena, myöskään kyseisen direktiivin 22 artiklan 1 kohtaa ei voida soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa.

37 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämään kysymyksen vastataan näin ollen ainoastaan direktiivin 93/13 säännösten nojalla.

38 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan on mahdollista antaa maksamismääräys, joka perustuu muodoltaan sääntöjenmukaiseen omaan vekseliin, joka on annettu kulutusluottosopimukseen perustuvan saatavan vakuudeksi, kun tuomioistuimella, joka käsittelee maksamismääräystä koskevaa hakemusta, ei ole toimivaltaa tutkia kyseisen sopimuksen ehtojen mahdollista kohtuuttomuutta.

39 Aluksi on huomautettava, että direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

40 Kun otetaan huomioon elinkeinonharjoittajiin nähden heikommassa asemassa olevien kuluttajien suojelun muodostaman yleisen edun luonne ja merkityksellisyys, direktiivissä 93/13 veloitetaan, kuten sen 7 artiklan 1 kohdasta ilmenee, luettuna yhdessä direktiivin johdanto-osan 24. perustelukappaleen kanssa, jäsenvaltiot säätämään riittävistä ja tehokkaista keinoista ”kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa” (tuomio 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo ym., C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 41 Tässä tarkoituksessa kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on vain jättää soveltamatta kohtuutonta sopimusehtoa, jotta se ei vaikuttaisi sitovasti kuluttajaan nähden; sillä ei ole toimivaltaa muuttaa ehdon sisältöä (tuomio 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo ym., C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 42 Tässä yhteydessä on huomautettava ensimmäiseksi, että vaikka kansallisen tuomioistuimen on unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tutkittava viran puolesta direktiivin 93/13 soveltamisalaan kuuluvan sopimusehdon kohtuuttomuus ja tällä tavalla korjattava kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä vallitsevaa epätasapainoa, näin on sillä edellytyksellä, että tuomioistuimella on käytössään tämän tutkinnan edellyttämät oikeudelliset seikat ja tosiseikat (ks. vastaavasti tuomio 21.4.2016, Radlinger ja Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo ym., C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, 58 kohta).
- 43 Unionin tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus tarkentaa asioissa, joiden johdosta annettiin 14.6.2012 tuomio Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), 18.2.2016 tuomio Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98) ja 21.6.2016 määräys Aktiv Kapital Portfolio (C-122/14, ei julkaistu, EU:C:2016:486), että nämä perustelut pätevät myös – kuten pääasiassa kyseessä olevissa olosuhteissa – maksamismääräysmenettelyn osalta.
- 44 Kuluttajalle kyseisellä direktiivillä myönnettyjen oikeuksien tehokas suojeleminen voidaan nimittäin taata vain sillä edellytyksellä, että kansallinen prosessuaalinen järjestelmä mahdollistaa sen, että maksamismääräysmenettelyvaiheessa tai maksamismääräyksen täytäntöönpanovaiheessa voidaan viran puolesta tarkistaa, sisältyykö kyseiseen sopimukseen mahdollisesti kohtuuttomia ehtoja (ks. vastaavasti tuomio 18.2.2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, 46 kohta ja määräys 21.6.2016, Aktiv Kapital Portfolio, C-122/14, ei julkaistu, EU:C:2016:486, 30 kohta).
- 45 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää nyt käsiteltävässä tapauksessa, että sen valvonta voi maksamismääräysmenettelyn ensimmäisessä vaiheessa kohdistua vain varsinaiseen vekselisuhteeseen eli omaan vekseliin, eikä se voi koskea perussuhdetta.
- 46 Kyseinen tuomioistuin toteaa lisäksi, ettei sillä ole käytössään kaikkia tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka koskevat kyseessä olevaa luottosopimusta.
- 47 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa kansallinen tuomioistuin ei voi tutkia sopimusehdon mahdollista kohtuuttomuutta siltä osin kuin sillä ei ole tätä varten käytössään kaikkia tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja.
- 48 Toiseksi on todettava edelleen menettelyn ensimmäisen vaiheen osalta, että Puolan hallitus väittää, että kpc:n 486 §:n 1 momentin mukaan silloin, kun maksamismääräyksen antamiselle ei ole riittäviä edellytyksiä, asiaa käsittelevän ratkaisukokoonpanon presidentti voi vahvistaa suullisen käsittelyn ajankohdan, paitsi jos asia voidaan kuitenkin käsitellä ilman sitä. Kun suullisen käsittelyn ajankohta on vahvistettu, käsittelyn suullinen vaihe järjestetään siihen sovellettavan yleisen menettelyn tai erityismenettelyn mukaan, minkä johdosta on mahdollista tutkia samanaikaisesti vekselisuhde ja perussuhde, mukaan luettuna kulutusluottosopimus.
- 49 Yhtäältä – kuten kyseisen säännöksen sanamuodosta ilmenee – asiaa käsittelevän ratkaisukokoonpanon presidentillä on oikeus vahvistaa suullisen käsittelyn ajankohta – poikkeuksena sääntöön, jonka mukaan asia tutkitaan kpc:n 484¹ §:n mukaan ilman sitä – kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että ”maksamismääräyksen antamiselle ei ole riittäviä edellytyksiä”.
- 50 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toteamusten mukaan tällainen edellytys ei ole kuitenkaan täyttynyt pääasiassa.

- 51 Toisaalta kyseinen tuomioistuin korostaa, että menettelyn ensimmäisessä vaiheessa kpc:n 485 §:n 2 momentista seuraa, että sillä on ainoastaan toimivalta tutkia vekselin muodollinen sääntöjenmukaisuus. Mainittu tuomioistuin täsmentää, että siinä vireillä olevassa menettelyssä kyseessä oleva oma vekseli on pätevä.
- 52 Vaikka unionin tuomioistuimella on SEUT 267 artiklan nojalla toimivalta vahvistaa direktiivin 93/13 7 artiklan perusteella kriteerit niiden puitteiden määrittämiseksi, joiden nojalla voidaan arvioida viran puolesta sitä, onko kyseisestä direktiivistä johtuvia velvoitteita noudatettu, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on joka tapauksessa tarkastettava, voidaanko kpc:n 486 §:n 1 momentin kaltaisella säännöksellä antaa sille tarvittaessa tällaiset puitteet.
- 53 Kolmanneksi on todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että kulutusluottosopimukseen perustuvaa oikeussuhdetta tutkitaan ainoastaan, jos kuluttaja vastustaa maksamismääräystä.
- 54 On katsottava, että vaikka ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä oleva menettely koskee vain kyseisen menettelyn ensimmäistä vaihetta, kyseistä menettelyä on kuitenkin – kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 28 kohdassa huomauttanut – tutkittava kokonaisuudessaan sisällyttämällä siihen sekä vastustamista edeltävä ensimmäinen vaihe että sitä seuraava toinen vaihe.
- 55 Kaikkia sellaisia tapauksia, joissa on kyse siitä, vaikuttaako kansallinen menettelysääntö oikeuteen saada tehokasta oikeussuojaa, on tarkasteltava siten, että huomioon otetaan tämän säännön merkitys koko menettelyssä, menettelyn kulku ja sen erityispiirteet eri kansallisissa elimissä (ks. vastaavasti tuomio 21.4.2016, Radlinger ja Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 56 On huomautettava, että kansallisella tuomioistuimella on menettelyn toisen vaiheen aloittamisen myötä, eli kun kuluttaja vastustaa maksamismääräystä, käytössään ne tosiseikat ja oikeudelliset seikat, jotka ovat tarpeen direktiivin 93/13 soveltamisalaan kuuluvan sopimusehdon mahdollisen kohtuuttomuuden tutkimiseksi viran puolesta.
- 57 Vaikka unionin tuomioistuin on jo rajannut monessa suhteessa ja direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan vaatimukset huomioon ottaen tapaa, jolla kansallisen tuomioistuimen on taattava kuluttajien tähän direktiiviin perustuvien oikeuksien suojaaminen, on kuitenkin todettava, ettei unionin oikeudessa lähtökohtaisesti ole yhdenmukaistettu sopimusehtojen väitetyin kohtuuttomuuden tutkimiseen sovellettavia menettelyjä ja että tällaiset menettelyt kuuluvat siten kunkin jäsenvaltion sisäiseen oikeusjärjestykseen, kunhan ne eivät kuitenkaan ole epäedullisempia kuin samankaltaisia kansallisen oikeuden piiriin kuuluvia tilanteita koskevat säännöt (vastaavuusperiaate) ja kunhan niissä säädetään oikeudesta tehokkaihin oikeussuojakeinoin, sellaisena kuin siitä määrätään Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklassa (ks. vastaavasti tuomio 14.9.2017, The Trustees of the BT Pension Scheme, C-628/15, EU:C:2017:687, 58 ja 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 31.5.2018, Sziber, C-483/16, EU:C:2018:367, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 58 Vastaavuusperiaatteesta on – kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 55 kohdassa huomauttanut – todettava, ettei unionin tuomioistuimella ole käytössään mitään seikkaa, joka voi antaa aiheen epäillä pääasiassa kyseessä olevan sääntelyn yhteensopivuutta tämän periaatteen kanssa.
- 59 Oikeudesta tehokkaihin oikeussuojakeinoin on todettava, että direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohtaan perustuvaan velvollisuuteen säätää menettelysäännöistä, joilla voidaan taata niiden oikeuksien kunnioittaminen, joita yksityisillä on direktiivin 93/13 perusteella kohtuuttomien sopimusehtojen käyttöä vastaan, sisältyy vaatimus myös perusoikeuskirjan 47 artiklassa taatusta oikeudesta tehokkaihin oikeussuojakeinoin. Oikeuden tehokkaihin oikeussuojakeinoin on koskettava sekä niiden

tuomioistuinten nimeämistä, jotka ovat toimivaltaisia tutkimaan unionin oikeuteen perustuvat asiat, että näihin asioihin sovellettavia menettelysääntöjä (ks. vastaavasti tuomio 31.5.2018, Sziber, C-483/16, EU:C:2018:367, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 60 Kpc:n 492 §:stä ja 493 §:n 1 momentista ilmenee, että se, että velallinen on vastustanut maksamismääräystä kyseisen määräyksen antaneessa tuomioistuimessa, antaa tuomioistuimelle mahdollisuuden lykätä kyseisen määräyksen täytäntöönpanoa.
- 61 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 77 kohdassa huomauttanut, sen määrittämiseksi, onko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen menettely ristiriidassa tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden kanssa, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on määritettävä – kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraa –, johtavatko kansallisessa oikeudessa säädetyt vastustamismenettelyä koskevat yksityiskohtaiset säännöt siihen, että on olemassa huomattava riski siitä, etteivät asianomaiset kuluttajat tee vaadittua väitettä (ks. vastaavasti tuomio 14.6.2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, 54 kohta; tuomio 14.3.2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, 58 kohta ja tuomio 18.2.2016, Finanzmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, 52 kohta).
- 62 Direktiivillä 93/13 annettujen oikeuksien kunnioittamista ei näet voida taata, jollei kyseessä olevan sopimuksen ehtojen mahdollista kohtuuttomuutta voida tehokkaasti valvoa (tuomio 7.12.2017, Banco Santander, C-598/15, EU:C:2017:945, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 63 Sellaisiin riittäviin ja tehokkaisiin keinoihin, joilla kuluttajille voidaan taata oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin, on kuuluttava mahdollisuus nostaa kanne tai esittää väite kohtuullisin menettelyllisin edellytyksin siten, ettei kuluttajien oikeuksien käyttämiselle ole asetettu ehtoja, erityisesti määräaikoja tai kustannuksia, jotka heikentävät direktiivissä 93/13 taattujen oikeuksien käyttämistä (ks. vastaavasti tuomio 21.4.2016, Radlinger ja Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 64 Kaikista unionin tuomioistuimen käytössä olevista tiedoista ilmenee, että vaikka vastapuolella on kpc:n 491 §:n ja sitä seuraavien pykälien mukaisesti menettelyn ensimmäisessä vaiheessa oikeus riitauttaa maksamismääräys, kyseisen vastustamisoikeuden käyttämiselle on asetettu erityisen tiukkoja edellytyksiä.
- 65 Yhtäältä näet kpc:n 491 §:n 1 momentista seuraa, että vastustamisperusteiden esittämiselle asetettu määräaika on kaksi viikkoa. Kyseisen lain 493 §:n 1 momentin mukaan on lisäksi niin, että vastapuolen on ilmoitettava vastustusilmoituksessa, riitauttaako hän maksamismääräyksen kokonaisuudessaan vaiko osittain, esitettävä väitteet vastustusilmoituksen tutkimatta jättämisen uhalla sekä tosiseikat ja todisteet.
- 66 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 79 kohdassa huomauttanut, tällaiset menettelysäännöt näinkin lyhyessä määräajassa aiheuttavat huomattavan riskin siitä, ettei kuluttaja vastusta maksamismääräystä tai että vastustusilmoitus jätetään tutkimatta.
- 67 Toisaalta oikeudenkäyntikuluista siviiliasioissa 28.7.2005 annetun lain 19 §:n 4 momentista seuraa, että vastapuolen on maksettava kolme neljännestä oikeudenkäyntikuluista, jos se vastustaa maksamismääräystä, joten elinkeinonharjoittajan on maksettava oikeudenkäyntikuluista vain yksi neljännes.
- 68 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 80 kohdassa huomauttanut, tällaiset kulut voivat sinänsä saada kuluttajan luopumaan maksamismääräyksen vastustamisesta. Hänet asetetaan sitäkin epäedullisempaan asemaan, jos hänen on joka tapauksessa maksettava oikeudenkäyntikuluja kolminkertainen määrä vastapuoleen nähden.

- 69 Tältä osin on korostettava, että on olemassa huomattava riski siitä, että kyseiset kuluttajat eivät tee vaadittua väitettä siksi, että tätä tarkoitusta varten varattu määräaika on huomattavan lyhyt, tai että he pidäytyvät puolustautumasta, kun otetaan huomioon oikeudenkäynnistä aiheutuvien kustannusten suuruus verrattuna riidanalaisen saatavan suuruuteen, tai siksi, että he eivät tiedä oikeuksiensa laajuutta tai miellä sitä taikka että elinkeinonharjoittajien tekemän maksamismääräyshakemuksen sisältö on rajallinen ja kuluttajien saatavilla olevat tiedot ovat tämän vuoksi puutteelliset (ks. vastaavasti tuomio 18.2.2016, Finanzmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja määräys 21.6.2016, Aktiv Kapital Portfolio, C-122/14, ei julkaistu, EU:C:2016:486, 37 kohta).
- 70 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaiset menettelysäännöt aiheuttavat tällaisen riskin siltä osin kuin niissä edellytetään, että kuluttaja esittää kahden viikon kuluessa maksamismääräyksen tiedoksiantamisesta tosiseikat ja todisteet, joiden avulla tuomioistuin voi suorittaa kyseisen arvioinnin, ja niillä asetetaan kuluttaja epäedullisempaan asemaan siihen nähden, miten oikeudenkäyntikulujen määrä lasketaan.
- 71 Edellä esitetyn perusteella kysymykseen on vastattava, että direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan on mahdollista antaa maksamismääräys, joka perustuu sääntöjenmukaiseen omaan vekseliin, joka on annettu kulutusluottosopimukseen perustuvan saatavan vakuudeksi, kun tuomioistuimella, joka käsittelee maksamismääräystä koskevaa hakemusta, ei ole toimivaltaa tutkia kyseisen sopimuksen ehtojen mahdollista kohtuuttomuutta, jos tällaisen määräyksen vastustamista koskevan oikeuden käyttämiseen liittyvillä yksityiskohtaisilla säännöillä ei voida varmistaa kuluttajalla saman direktiivin perusteella olevien oikeuksien kunnioittamista.

Oikeudenkäyntikulut

- 72 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 7 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan on mahdollista antaa maksamismääräys, joka perustuu sääntöjenmukaiseen omaan vekseliin, joka on annettu kulutusluottosopimukseen perustuvan saatavan vakuudeksi, kun tuomioistuimella, joka käsittelee maksamismääräystä koskevaa hakemusta, ei ole toimivaltaa tutkia kyseisen sopimuksen ehtojen mahdollista kohtuuttomuutta, jos tällaisen määräyksen vastustamista koskevan oikeuden käyttämiseen liittyvillä yksityiskohtaisilla säännöillä ei voida varmistaa kuluttajalla saman direktiivin perusteella olevien oikeuksien kunnioittamista.

Allekirjoitukset